

Õppereis Saaremaale 28.-29. augustil 2018.

Kokkuvõtte koostajad enamuses Jaan ja Ülle Lipsmäe. Kaasautorid Katrin Parve, Kaja Kreisman, Inna Palm, Leelo Strauch, Ott Penek, Evi Torm, Keit Lipp.

Keskenduti kolmele küsimusele:

- 1. Mida uut said teada Saaremaalt, millest ka ise saad kasu lõigata oma ettevõtmiste juures?*
- 2. Mida saaks kasutada/teha/õppida võrgustikud Virumaa koostöökogu turismiasjalised (Virumaa Süda) või toiduvõrgustik Viru Toit, Saaremaa näitel?*
- 3. Kuidas jäid rahule programmiga, mida oleksid oodanud rohkem, vähem?*

Teavitust õppereisist oli konkreetne ja piisava ajavaruga.

Väljasõit hästi planeeritud ja arvestatud reisil osalejate soovidega reisiga liitumise paiga osas.

Buss paraja suurusega ja korralik. Bussijuht vastutulelik.

Praamiühendus väga hästi korraldatud. Praam uus ja hubane. Peale- ja mahalaadimine toimus väga kiiresti. Samuti ülesõit. Bussijuhile oleks meeldinud, et ülesõit kestaks paar minutit kauem, siis olek sõiduketas registreerinud puhkeaja, mis peab kestma 30 minutit. Siinkohal on hea meenutada enda esimest Saaremaa külastust eelmise sajandi kuuekümnendate lõpus. Lihtsalt sellepärast, et saaksime aru, kuidas elu on arenenud. Bussiks oli TA -6 ja sadamas kontrollis Nõukogude piirivalve kõikide passe nii minnes kui tulles. Eelnevalt oli koostatud reisijate nimekiri ja hoolega jälgiti, et keegi saarele ei jääks. Suure tõenäosusega oli Saaremaa külastamiseks vajalik kellegi küllakutse. Kuna reisisime Rakvere EPT maaparandajatega, siis kutsujaks oli kohalik EPT (Eesti Põllumajanduse Tehnika). Kindlasti külastasime tol korral Kaali kraatrit, Sõrve poolsaarel Tehumardi ausammast ja Kuressaare lossi. Loss oli Kuressaare, aga linna enda nimi oli tol ajal Kingissepa.

Esimene külastuspaik oli **Tihuse hobuturismi talu**



Peremees toimetab oma esivanemate talus. Teab oma esivanematest palju.

Lugupidamist vääriv fakt. Mehel jutt jookseb ja huvitavaid seiku võiks vist rääkima jäädagi. Peab lugu muinaskultuurist, riitustest ja vanadest uskumustest. Ettekuulutused ja kaitseinglite olemasolu kuuluvad endastmõistetavate nähtuste hulka. Keset tuba on

ilmapuu neljajarulise tamme näol.



Iseenesest vahva värk, aga meie põlvkonnale, kes oleme kasvanud kõikidest uskudest eemal ja darvinismi õpetuse järgi, ei pruugi sõnum kohe kohale jõuda. Igal juhul võiks teemale rohkem tähelepanu pöörata ja vaadata, kas meie piirkonnas on muinaskultuuri pärandeid, mida eksponeerida.

Kasvatatakse eesti tõugu hobuseid. Tänuväärne.

Ilmselt mastaapidelt kõige suurem ettevõtmine, mida külastasime.

Esimene lõunasöök Muhumaal sai söödud samuti Tihuses. Igati korralik söömaeeg.

Liiva keskus

Nutikas lahendus läbisõitvate turistide ligimeelitamiseks. Peetakse väga lugu koostööst. Ainuõige tee. Sama tee, mida mööda liigub VIKO. Liiva keskusesse on kokku koondatud turg, käsitööpoed, kohalike toodete müük. Olgu öeldud, et kohe me Muhu leiba ei ostnud ja tagasiteel oli leib otsas.

Tasub mõelda, kas meil on sobilikku kohta midagi samalaadset keskust teha.



Valla esindajate jutust selgus, et Muhu vallas on eestlaste osakaal kõikidest omavalitsustest kõige suurem. Kas mitte 99,7 % ? Muhumaal kinnisvara soetada on väga raske. Tühje maju pole ja kinnisvara hind on kõrge. Kes ütles, et maaelu on välja surnud?

Idea Farm

Selle koha külastamisest jäi mulje, et pole vist taime, millest ei annaks midagi kasulikku toota ja lausa söögikõlblikuks teha. Hea jutt ja degusteerimine juurde ning ostjaid kaubale leidub. Väga hea näide, kuidas linnainimene võib maale jääda ja millegi uue ning põnevaga tegutsema hakata, vaatamata sellele, et erialane ettevalmistus on hoopis teine. Julget pealehakkamist ja laiemat mõtlemist on tarvis. Nii liigubki toodang Eesti piiridest kaugemale.

Üsna omane kõigile külastatud ettevõtjatele oli see, et töötajateks on vaid kaks inimest. Nii ka Idea Farmis. Tootmismahud on ilmselt suured, aga targa ettevõtjana mahte ei avaldata.

Omaette lahe oli ostmise protsess. Meie, kes oleme harjunud nutikassade ja piiksuvate aparaatidega, saime rahulikult nautida müüjat, kes näpuga toodete kohta järge ajas, hinda otsis ja kõik ostetu ilusti vihikusse kirjutas. Kõik sai korda ja enamgi veel. Ei mingit närvitsemist.



Põide Pruuli Koda

Just nimelt Pruuli Koda, mitte pruulikoda. Põhjuseks see, et Kuressaares olid erinevad kodad, kus tegevused toimusid. Traditsioonide järgimine on tore asi.

Juba Kiir ütles Suve filmis, et klaasikese õlle juures läheb jutt libedamalt. Need klaasikesed, mis meile pakuti, oleks jutu jooksma pannud küll, aga peremeestel endal jooksis jutt nii huvitavalt ja soravalt, et õnneks selles kohas vahelesegajaid meist ei saanud, mida küll iga järgmise külastuskoha kohta kahjuks päriselt öelda ei saa. Noored ja energilised inimesed tegutsemas. Osatakse ennast harida, olla nutikad, tulla välja uute toodetega, jälgida nõudlust ja konkurentsi.



Tänu pruulikojale on kasutuse saanud tühjana seisnud hoone, mille on projekteerinud nimekas arhitekt. Tõsi, nimi ei jäänud meelde, nagu ühel pruulikoja omanikest endalgi. Arhitekt kas Kahn või Hahn või midagi hoopis kolmandat.



Tuleb tunnistada, et järjekordselt osati oma kaupa meile kaasa müüa. Isegi viimane mõlgiga pudeliavaja läks loosi. Väärt oskus, mida meie kõik peame kindlasti endas arendama.

Õöbimine Suure Tõllu Puhkekülas.



Väga hea asukohaga. Kuressaarest mõni kilomeeter eemal, mis võimaldab mööda kergliiklusteed lähedasti jalgsi või rattaga soovi korral linnas ära käia. Suur territoorium ja suvel võib seal suhteliselt rahvarohke olla.

Kõik mõnusaks peatumiseks olemas. Nii söök kui saun, bassein ja aktiivne tegevus. Majutusasutustel tasuks vast mõelda, kas toad ei võiks olla pisut helikindlamad ja võtmehoidja veidi väiksem.

Üldiselt hubane „maavillane“ värk

Oskuslikult kasutatakse ära Saarema vägilase Suure Tõllu ja tema naise Pireti nime.



Tore oli Saaremaa teemaline minigolfi väljak. Midagi analoogset sai kunagi rajatud Vihula mõisa juurde.



Õö magatud, hommikusöök söödud ja vastu uuele huvitavale päevale.



Kaali kraater ja trahter. Saaremaa puhul ei saa üle ega ümber Kaali kraatrist. Nõudis ikka oskust sel meteoriidimürakal just see lapike maad mere seest üles leida. Auk on vägev ja lausa sunnib tüdrukuid selfisid tegema.



Kui midagi nii ainulaadset on olemas ja hordidena vaatamas käiakse, siis on vaid aja küsimus kui ettevõtlikud inimesed sinna midagi asjalikku teevad. Ja tegidki. Kaali trahteri. Selliseid maju tasub ehitada. Ei mingit plekki ja pappi, vaid pesueht Saaremaa dolomiit ja seda veel ainulaadsest karjäärast. Müts maha inimese ees, kes panustab oma piirkonda sellise hoonega. Kas suudame midagi samalaadset oma piirkonda teha?



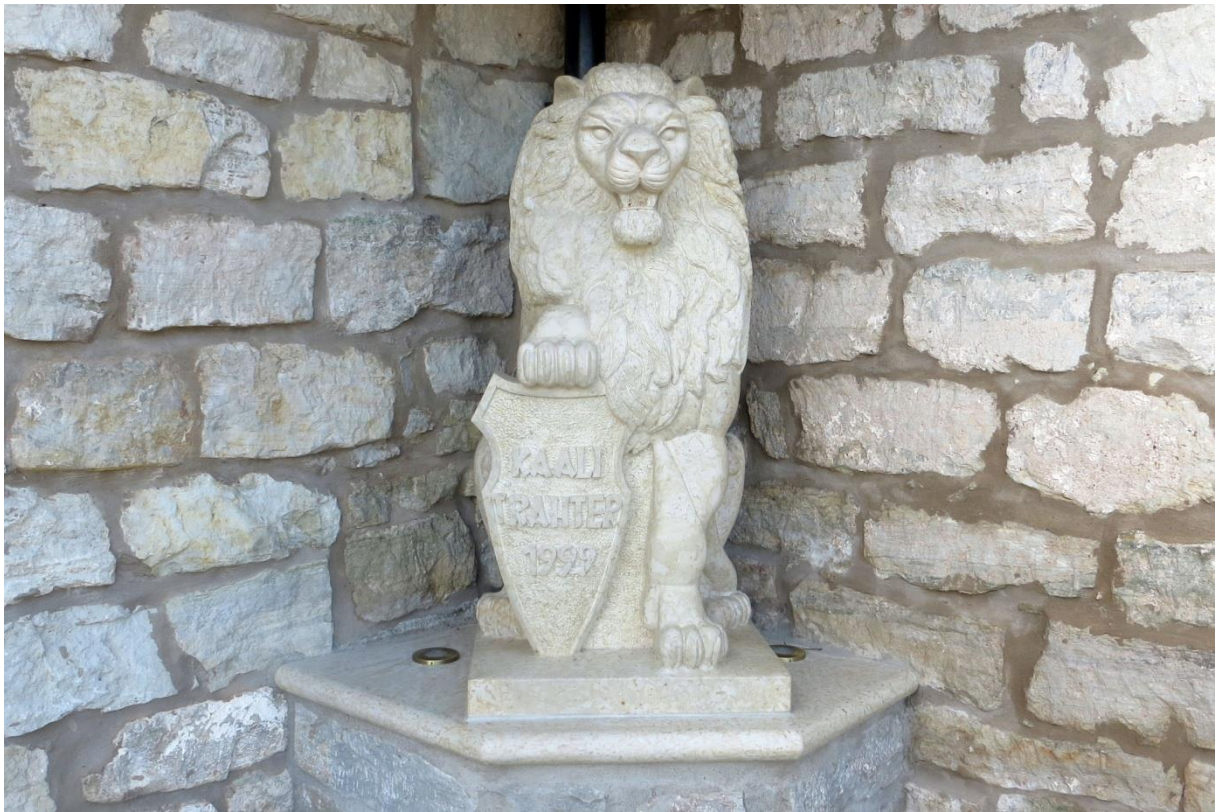
Liivalt ostmata jäänud leib sai siin kaasa soetatud. Lausa ahjust. Sooja leiba, mõtelge. Igal juhul buss lõhnas väga meeldivalt, mida ei saanud öelda Šveitsis peale kitsejuustu

ostmist.



Majast, mille kujundajaks olla omanik ise, tasub vast rohkem pilte üles panna.







Saksa talupood



Tuleb välja, et väikeses maakohas on võimalik poodi pidada. Pisut pealehakkamist, koostöö tegemist, enda oskuste täiendamist, omapära lisamist ja asi toimib.



Koostööd tõendav infostend tuletas koheselt meelde Südametee võrgustiku ja Viru Toidu stende.

Koduselt sisustatud ja kujundatud pood jättis väga meeldiva mulje.



Kenadel riulitel pakutakse kohalike väiketootjate toodangut



Kenasti olid esindatud ka suured Saaremaa tootjad



Poe teine korrus oli sisustatud jäätise tootmiseks. Itaalias jäätise tegemist õppinud perenaine pakkus lahkelt igähele võimalust ise enda jäätisele vahvel küpsetada, aga

siin löi välja eestlaste tagasihoidlikkus ja vähesed kasutasid head pakkumist.



Sarapiku käsitöotalu



Kaunilt renoveeritud talumajas toimetavad hakkajad inimesed.



Algselt planeeritud lambakasvatus ja kohalikust villast toodangu valmistamine on muutunud enamjaolt välismaise kanga baasil toodete tegemisega. Mõistlik ja julge otsus kui selgub, et kodukootu pole hinnavõrdluses välismaisega konkurentsivõimelina. Igatahes väga oskuslikult on ühendatud inglismaine villane riie kodumaise näputööga. Tulemus võrratu.



Nagu ikka, oli võimalik toodangut kaasa osta. Nii särke kui patju. Ilusti on pakitud Saksamaa kirsikivid Inglismaa kangasse, õmmeldud Saaremaal kokku ja lõpptoodang jõuab ei tea kui paljude maade inimeste tõiiseid ihuliikmeid soojendama. No on vägev. Loodame, et Brexit asjade käiku ei mõjuta.

Ranna villa

Tulijaid tervitas väga heas eesti keeles soomlanna, kes asus eestlasest abikaasaga Saaremaale elama ja on selle otsusega väga rahul. Jättes maha Helsingi kodu, tuldi siia lihaveiseid kasvatama ning villat pidama. Tore kui Eestist ainult ei lahkuta Soome, vaid sealtpoolt ka meile tullaakse. Mõnus oli kuulda perenaise mõttekäiku maal elamisest. Rahu ja vaikus lumuvad nii, et isegi Kuressaarde ei taha minna, rääkimata Tallinnast. Täpselt sama tunnen ise, ainult Kuressaare asemel on Rakvere. Ilmselt selline äratundmine saab tulevikus olema peamiseks magnetiks, mis maale inimesi elama toob. Põhitöök on siiski lihaveiste kasvatamine, hoides nii ka rannaala rohtu kasvamata. Kurb oli kuulda, et selle aasta põua tõttu ei suudetud varuda vajalikku kogust loomasööta ja plaanitud rohkem tuleb loomade arvu vähendada. Mis on selle kõrval Ojasaare kõrbenud murud? Tühiasi.



Suvehooajal pakub villa majutust ja tasemel toitlustust.



Metsküla küla selts

Vot see värk on vägev kui inimesed enese initsiatiivil ja üheskoos midagi seesugust ära teevad. Selliselt oleks võimalik Eestis väga palju ära teha. Nii korteriühistutes, külades, alevites kui ka linnades. Aega peaks igäüks leidma juba tobedate telesaadete vaatamise arvelt. Reserve oleks veel. Asi on suhtumises ja valikute tegemises. Küll ajad muutuvad.



Nähes kuidas enda lapsepõlve kool laguneb, teeb heas mõttes kadedaks, et on uus elu suudetud sisse puhuda vanale koolimajale, mis on väga paljudele teiseks koduks olnud. Nüüd saavad selles maja tarkust koolieelikud ning külaelanikel on koht kus koosviibimisi pidada. Ajalugu kordub. Kunagi olid just koolimajad need, kus pidusid peeti, näitemänge ja pillimängu harjutati. Metsküla viis toolide soetamiseks väärriks järele tegemist. Kus ja kuidas praegu ei oska välja pakkuda. Väärt tegu, kus igaüks sai tooli osta, sellele oma nimi lasta kirjutada ja siis anda kogukonnale kasutada.

Kokkuvõtteks

Oli mõnus ja kasulik reis. Programm oli nii oskuslikult kokku pandud, et ei pidanud kiirustama punktist punkti jõudmisega, vaid jäi ega rahulikult ringi vaadata, suhelda ja mõtteid mõlgutada. Külastatavad paigad olid kõik ehedad ja omanäolised.

Kaks päeva olid kosutavaks ja innustavaks puhkuseks. Tõsi koju jõudes oli terve suve kõrbenud muru otsustanud kahe päevaga hoogsalt lohkama hakata nii, et väljak jubedasse seisu jõudis minna. Pisut piinlik oli külastajate ees, aga elu on õpetanud ka sellest üle saama.

Torkas silma ja kõrva kõikide vastuvõtjate asjatundlikkus ja pühendumus. Asjadest räägiti otse ja ilustamata. Tulemused sünnivad läbi tõsise töö, õppides, eksides, kukkudes ja jälle püsti tõustes.

Kõlama jäi tahe teha koostööd ja näha suuremat pilti. Kasutusel on ühtne tootemärk. Suured ja väikesed tootjad ühtse märgi taga.

Turismialane töö on valdavalt hooajaline ja suhteliselt lühike, nagu Eestis tervikunagi. Hooajalisust aitavad osaliselt katta teised tegevused.

Oskuslikult kasutatakse Saaremaa külastajate liikumisteid ja peatuspaiku oma teenuste tutvustamiseks ja müümiseks. Pea kõigil ettevõtjatel oli turistile midagi müüa. Siin on meil õppimist palju.

Kogukonna ühtekuuluvustunne on suur.

*Jäin sõiduga väga rahule, oli hästi organiseeritud ja väga huvitav. Tore oli kuulata ja vaadata nii külaseltside kui ka ettevõtjate tegevusi. Usun, et ettevõtjatel on nii mõndagi õppida.

*Mina jäin isiklikult väga selle õppereisiga rahule. Kahjuks ei ole mina ettevõtja, kuid MTÜ esindajana nägin, kui toimekas on üks kogukond ja kuidas nad hoiavad kokku. Meil on sellest väga palju õppida. Aga meie tunneme puudust külavanema eestvedamisest ja noorte kaasamisest ning noorte abist. Kevadel heakorralgutel polnud mitteühtki noort, ometi lootsime, et saame abijõudu. Meeldis Metsaküla külaseltsi tegevus mitmekülgsuse poolest. Ettevõtjad olid kõik igaüks valinud oma missiooni. See näitab, et kel on algatust ja tahet, see suudab. Üldiselt oli väga, väga ilus õppereis ja suured tänud.

*Ettevõtjate vähene koostöö ei tule kasuks.

Saaremaa Süvasadam – eriti suur riigipoolne toetus, aga äriplaan ei toimi

2018. aastal planeeritud juuli – september 9 laeva 2830 turistiga, see on väga vähe

Metsaküla külaselts – lastehoiu teenus läbi külaseltsi – hea eeskuju

Hästi korrastatud territooriumid, annab hea smamulje ja kutsub tagasi tulema

Põide Pruuli Koda – mõnus esitlus ja degusteerimine, ka meil võiks selliseid esitlusi

rohkem olla. Virumaa Süda võrgustik toimib, koostööd tehakse rohkem kui oli näha

Saaremaal Programm oli väga hästi läbi mõeldud, jäin rahule, sain palju uusi teadmisi ja elamusi.

*Tundub, et Saaremaal on keskmine inimene ettevõtlikum, kui meil. Neil on meetmetel taotlejaid rohkem, kui raha, meil vastupidi. Peaksime veel kaalume võimalusi ettevõtlikkuse tõstmiseks oma piirkonnas (mõttetalgud??) Võibolla õnnestuks seda külavanemat kuidagi kloonida. Minu meelest jummalaga õige lähenemine neil seal - mõtleme külaga välja mida tahame, kirjutame projekti, leiame omafinantseeringu ja paneme asja tööle. Ja küll siis vald ka püsikulusid toetab. Oma ettevõtte jaoks - koostöö on oluline. Läheb paremini naabril, läheb paremini ka mul. Kadedus ei vii kuhugi. Võrgustumise peamises põhimõttes, et üksteise toetamine toob kõigile kasu, oleme neist vist ees. Kindlasti peame jätkama (turisminduses vähemalt) seda joont, et kaardile tuleb kanda ka need, keda võrgustikus pole. Siis ei teki situatsiooni nagu meil, et kaart on, aga midagi huvitavat peale märgitud pole. Mida rohkem, on erinevaid pakkumisi, seda kindlamat turist meie piirkonda tuleb. Programm oli seekord ideaalne. Püsisime graafikus, ettevõtted, mida külastasime olid põnevad, õpetlikud.

*Reis oli igati vahva ja kõik sujus. Sain mõtteid oma marjamaa paremaks ja tulusamaks kasutamiseks! Nõgeseveini siiski tegema ei hakkaks! :) Saaremaal tundus ettevõtete vaheline koostöö parem, kuigi ega ma sellega ju palju pole kokku puutunud, aga selline mulje jäi. Programm oli parasjagu tihe, ei pidanud koguaeg kiirustama!

*Mulle tundus kohati, et mingite koostöö asjade mõttes on Virumaal isegi paremini - kui Saaremaal ei suudeta inimesi ööseks jätta ja sedasamust paketeerimist tehakse vähe, siis niipalju kui ma aru olen saanud, Virumaal seda tehakse üsna palju. mis meeldis, oli see, et igal ajal oli tugev lugu taga - kes oli suurema tegutsemise pealt väiksema peale läinud, kes ümber orienteerunud ja ka spetsiifilisemaks. Mingi ühe väga hea asja leidmine torkas silma. Midagi, mida senini pole mujal olnud - kirsikivid, mingid kodumaised lõgäädikad ja möginad, mille turg on Prantsusmaal!!! Vbla ekspordi mõttes oleks midagi edasi ka õppida. ja see MTÜ metsaküla seltsi kogukondlik tegevus oli igati eesrindlik. ma ei tea, aga mulle tundub, et meil ei ole Virumaal sellist autahvli külakogukonda, kes nii aktiivselt oma kogukonna keskuse oleks käima saanud. Samas ma olen eemal ka, vbla ma lihtsalt ei teagi. Jäin rahule. Teine päev oli väga pikk. Vbla oleks võinud paar tundi lühemalt hakkama saada.

*Koostöö on kõige alus - üksteise toodete/teenuste turustamine/soovitamine. Erinevate teenuste/toodete tootmine. Kui keegi juba küpsetab leiba, siis järgmine võiks alustada pirukate tootmisega näiteks. Programmiga rahul, alati võiks veel rohkem sihtkohti olla, aga siis venib ka reis pikemaks.